

ՀԱՅ ԵՐՈՒՍԱՂԵՄԸ ԵՎ ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՏԱԳՆԱՊԸ¹

(Լոզան, 10 փետր. 1950)

Դարերու ընթացքին շատ մը տաղնապահներ անցած է հայ Երուսաղեմը, բայց Ս. Հակոբյանց միաբանության և հայ ազգին նախանձախնդրության շնորհիվ կարելի եղած է ցարդ անվթար պահպանել Ս. Տեղյաց մեջ Հայաստանյայց Եկեղեցիին գրաված դիրքը, իրավունքները և Տեառնեղբոր Աթոռը:

Նոր տաղնապը, որ մի քանի տարիներն ի վեր կտրի, Պաղեստինի պատերազմը և անոր հաջորդող անստույգ վիճակը, հայ ժողովուրդը կստիպեն լարված աշարջությանը և միակամ հաստատակամությանը զորավիգ հանդիսանալ Ս. Աթոռին և անոր զինվորյալ միաբանության, որպեսզի այս նոր տաղնապեն ևս կարելի ըլլա փրկել հայ Երուսաղեմը և պահպանել անոր դիրքը անսասան ու անխախտ: Հայ Սփյուռքը ամենուրեք պետք է հանձնառու ըլլա նյութական ու բարոյական ամեն զոհողության: Արդարև քրիստոնյա աշխարհին ամենեն փոքր ածուն, Հայաստանյայց Եկեղեցին, որ ամենեն ավելի դիրք և իրավունք ձեռք բերած է Տերունական վայրերու մեջ, ամենեն ավելի զոհարեցողության պետք է հանձնառու ըլլա, իր թիվին ու զորության համեմատությամբ՝ զանոնք պահպանելու համար:

Պաղեստինի պատերազմին աղետյալ մեր լայնոց նպաստ և օգնություն հասցնելու համար գիտենք որ ճիշդը տեղի ունեցան, բայց անոնք նույն չափով պիտի կատարվեն որևէ գաղութի մեջ տեղի ունեցած աղետի մը պարագային:

Երուսաղեմ «տրե՛ գաղութ» մը չէ սակայն:

Կհուսանք որ այսքանը ըմբռնելու չափ ծանոթություն ունի հայ ժողովուրդը և եթե ցարդ այս ըմբռնողության համապատասխան շարժում առաջ չեկալ, ու չէ տակավին ցույց տալու համար, թե մեր նախնայաց նախնաձախնդրությունն բան մը պակասած չէ մեր մեջ և թե մենք ալ պիտի գիտնանք մեզմե սպասված աշարջությամբ և զոհողության ոգիով դիմակալել ներկա տաղնապը:

1. Այս հոդվածի հեղինակն է Լ. Թուրոնյանը: Բնութեն կը կրճատումով—ԽՄԲ.

Ս. Աթոռը ներկայիս շատ ծանր բեռան տակ է: Անոր 32 միաբաններն 15-ը միայն կգտնվին տեղվույն վրա, մյուսները ցրված են հայ գաղութներու մեջ, բոլորը իրենց ուսերուն վրա կտանին տաղնապին ծանրությունը:

Ս. Հակոբյանց վանքին մեջ ապաստանած հայությունը, խմբված միաբանության շուրջ, թեև կարոտ նպաստի և օգնության, ծանր պատասխանատվության մը բեռը կտանի իր կարգին, պայմանալ որ ամեն հայ ո՛ւր ալ որ գտնվի, ո՛րքան ալ որ հեռու ըլլա Երուսաղեմեն, ինքզինքը զգա նույնքան նախանձախնդիր իր ազգային պարտականության, այնպես ինչպես՝ եթե կանչված ըլլար ամենապես տեղվույն վրա կիրարկելու դայն:

Հավառակ օրերով ուժբակոծման առարկա ըլլալուն, վանքին նյութական շենքը հրաշքով անեղծ մնացած է, շնորհիվ հանգուցյալ երջանկահաշիշատակ Պատրիարքին անձնազոհ ջանքերուն, որ ուժերերու տարափին տակ նորոգել կուտար վնասված մասերը: Սակայն երբ վանքը նյութապես անվթար կմնա, ցամբած են անոր հասույթի աղբյուրները, անոր կալվածներն մեծ մասը փլատակի վերածված ըլլալով, իսկ կանգուն մնացածներն ալ անցած ըլլալով նոր տիրողներու ձեռքը:

Ավելորդ պիտի ըլլա հիշեցնել, թե Ս. Հակոբյանց նման հաստատություն մը առանց նյութական աղբյուրներու չի կրնար կանգուն մնալ...: Ահա թե ինչո՛ւ համար մեր դարավոր իրավունքներու պաշտպանությունն զատ անոնց պահպանումը ևս կպահանջե թե՛ բարոյական և թե՛ մանավանդ նյութական զոհողություն:

Պաղեստինի ներկա քաղաքական կացությունը շատ լուրջ մտահոգության աղբյուր մըն է մեզի համար: Բայց իրականության մեջ մինչև որ մենք հասկնանք զայդ և մեզմե սպասվածը կատարենք, գործի ամբողջ ծանրությունը կրողը դարձյալ միաբանությունն է, Ս. Աթոռ Տեղապահ Գեոր. Տ.

Եղիշե վարդապետի շուրջ հավաքված: Բլլա՝
խորայելի, Բլլա՝ իսլամներու, Բլլա՝ քրիստո-
նյա եկեղեցիներու մոտ և միջազգային
ատյանի առաջ, Ս. Աթոռն է որ աշխուրջ
պիտի հսկե մեր իրավունքներուն և մեր դիր-

քին վրա, բեռ՝ որու ծանրությունը կհամե-
մատի այդ իրավունքներուն և դիրքին գերա-
կշռությանը...

(«Պայքար», 26 փետրվարի 1950 թ.)

ՍՈՖԻԱՅԻ ՀԱՅՈՑ ՄԻՏԻՆԳԸ ԽԱՂԱՂՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ

Կիրակի, մայիս 14-ին, Սոֆիայի մեջ
տեղի ունեցած է խաղաղության ի նպաստ
հրապարակային մեծ ժողով, «Երևան» Հա-
ռաջդիմական Միության Սոֆիայի վարչու-
թյան մասնաճյուղի հրավերով:

Ժողովին նախագահ Գ. Պարակյան պատ-
վո նախագահության համար առաջարկած է
առաջդիմական մարդկության առաջնորդ և
ուսուցիչ, խաղաղության մեծագույն պաշտ-
պան Ի. Վ. Ստալինը, խաղաղության կողմ-
նակիցներու համաշխարհային կոնգրեսի
Մնայուն կոմիտեն՝ գլխավորությամբ պրոֆ.
Ժովիտ Կյուրիի, Բուլղարիո խաղաղության
պաշտպանության ազգային կոմիտեն՝ գլխա-
վորությամբ մինիստր Յուլա Տրակոյչևայի, ո-
րոնք ընտրված են ներկայներու բոլոր ծա-
փահարություններով:

«Երևան»ի Կենտրոնական վարչության նա-
խագահ Մ. Խաչիկյանը գեղեցիկ զեկույցով
մը, համոզիչ փաստերով դիմակազերծած է
պատերազմի հրձիգներուն դիվային ծրագիր-
ները, իմպերիալիստներու սնանկ քաղաքա-

կանությունը՝ վեր հանելով դեմոկրատ եր-
կրներու խաղաղասերներու բլոկին ամրա-
կուտ բնույթը գլխավորությամբ հզոր Սովե-
տական Միության, և այլն:

Ողջունի խոսք քնած է Զքովա, իսկ Գ.
Պարակյան առաջարկած է կազմել խաղա-
ղության պաշտպանության հայկական կոմի-
տե, որուն մաս պիտի կազմեն «Երևան»ի
Կենտրոնական վարչության նախագահ Մ.
Խաչիկյանը և որիշները: Ժողովին կողմի
հեռագրեր ղրկված են Նյու-Յորք, Փարիզ՝
խաղաղության մնայուն կոմիտեներուն և
խաղաղության պաշտպանության Բուլղարիո
աղգային կոմիտեին:

Հետո, կատարված է գեղարվեստական
ճոխ հայտագիր մը՝ մասնակցությամբ «Երե-
վան»ի գեղարվեստական կոլեկտիվին, Պե-
տական հայ դպրոցի աշակերտության»,
կգրե «Երևան» թերթը իր մայիսի 19 համարի
մեջ:

(«Նոր կյանք», 4 հունիսի 1950 թ.)

